

**İSTANBUL TİCARET
ÜNİVERSİTESİ**

DIŞ TİCARET ENSTİTÜSÜ

WORKING PAPER SERIES

Tartışma Metinleri

WPS NO/145 /2018-01

DIŞ TİCARET ÖDEME YÖNTEMLERİ VE TÜRKİYE'DEKİ KULLANIMI

Gulnigar ASKAR¹

---

¹ gulnigar228@hotmail.com İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Muhasebe ve Denetim Tezli Yüksek Lisans Programı Öğrencisi

Özet

Günümüzde ihracatçı firmalar ile ithalatçı firmalar arasında uygun bir yöntemle ödeme yapılması her zamandakine göre daha da önemlidir. Farklı ülkeler kendi hukuk sistemi ve farklı mevzuata sahip olduklarından dolayı, dış ticarete kullanan ödeme yöntemleri de birbirinden farklıdır. Dış ticarete temel olarak peşin ödeme, mal mukabili ödeme, vesaik mukabili ödeme ve akreditifli ödeme olarak dört ana ödeme yöntemi vardır. Bu makalede, uluslararası firmaların temel olarak kullandığı ödeme yöntemlerini detaylı açıklamakla birlikte Türkiye’de 2013 yılından 2016 yılına kadar bu yöntemlerin kullanılma durumlarını ihracat firmalarının tahsilat şekli ve ithalat firmalarının ödeme şekli olarak iki bölüme ayırarak açıklanmıştır.

Anahtar Kelimeler: dış ticaret, ödeme yöntemleri.

Abstract

Nowadays, it is more important than ever to make payment between exporters and importers with a suitable method. Different countries have their own legal system and different legislation, so the methods of payment used in foreign trade can be different. In foreign trade, there are four main payment methods: cash payment, goods payment, document payment and letter of credit. In this article, we will explain the payment methods used by international companies in detail and explain the usage of these methods in two sections: the usage of export companies and import companies in Turkey from 2013 to 2016.

Key Words: foreign trade, payment methods.

Giriş

Dış ticaret, ülkelerin üretemedikleri ürünleri temin etmeye yada başka ülkelere daha ucuza temin edebilecek ürünleri sağlamanın yanında ürettikleri ürünleri başka ülkelere satarak gelir elde edilmesini sağlamaktadır. Dış ticaret ülkelerin gelişmişlik ve refah düzeylerinin artırılmasında çok önemli bir yere sahiptir.

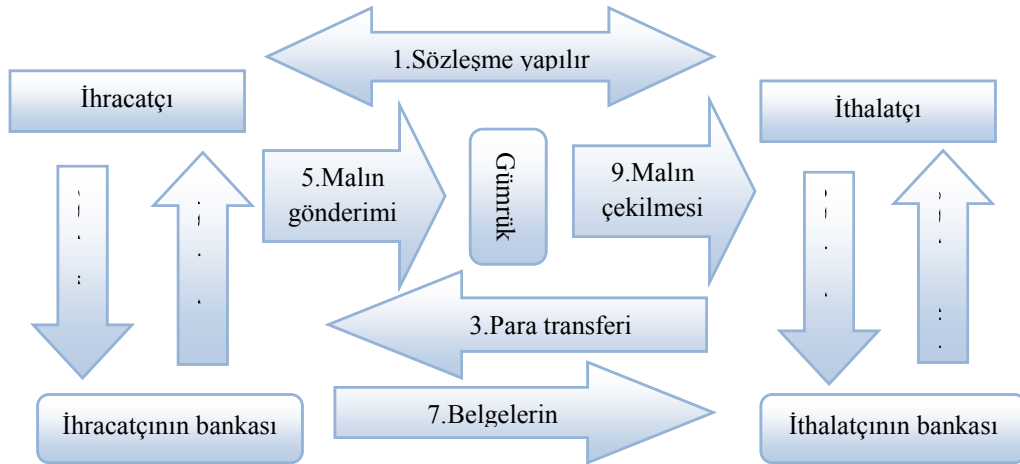
Dış ticareti daha iyi anlatmak için şöyle bir örnek verilebilir. Bir ülkeyi bir işletmeye benzetecek olursak dış ticaret sayesinde o ülke bütün dünyayı satış yapabileceği bir pazar haline getirebilir veya mal yada hammadde teminini sınırlı bir alan yerine dünyanın her yerinden daha kaliteli ve ucuza temin edebilir. Dış ticaret ürünlerin daha fazla müşteriye satılmasını sağlar. Dolayısı ile dış ticaret sayesinde üretim ve satış artmış olur. Üretimin artması istihdamı da artırır. Satışın artması daha çok hammadde ve mal girişi sağlayacağı için fiyatları düşürür ve daha çok kar elde edilmesini sağlar. Dış ticaret ayrıca üretilen ürünlerin kalitesinin artmasını da sağlayacaktır.

Günümüzde dış ticaretin ülkeler arası yaygınlaşması sonucunda dış ticaret sadece belli büyüklükteki firmaların yapabileceği bir işlem olmaktan çıkmış küçük ve orta büyüklükteki işletmeler de dış ticaret yapmaya başlamıştır. Bunun sonucunda da dış ticarete teslim ve ödeme şekillerinde standartlaşmaya gidilmesi gereği hasıl olmuştur. Dış ticarete ödeme şekilleri Uluslararası Ticaret Odası (ICC International Chamber of Commerce) tarafından belirlenmiş olan belirli şekillerde yapılmaktadır. Makalede başlıca uluslararası ödeme şekilleri incelenecek olup Türkiye’de ithalatçı ve ihracatçı işletmeler arasında kullanılan ödeme şekilleri yıllar itibariyle ele alınacaktır.

1. PEŞİN ÖDEME

Mal sevkiyatı gerçekleşmeden, ithalatçı tarafından mal bedelinin ödenmesini takiben malın sevk edildiği ödeme şeklidir. Bu teslim şeklinde görüldüğü üzere dış ticaret işlemine yönelik bütün risk ithalatçı üzerindedir. Mal gönderilmeden gerçekleşen nakit akışı aslında ihracatçı açısından bir kredi ya da avans niteliğindedir. Bu nedenle ihracatçı açısından tercih edilen bu tahsilat şekli genellikle ithalatçı ve ihracatçı arasındaki güven ilişkisine bağlı olarak ortaya çıkabileceği gibi ithalatçının mala olan ihtiyacının çok yüksek olması, mala ilişkin küresel bir kıtlığın söz konusu olması gibi ticari hayatta karşılaşılabilecek nedenlerle de ortaya çıkabilmektedir. Peşin ödeme şeklinde süreç şu şekilde gerçekleşmektedir.(Gürsoy, 2010,73);

- 1) İthalat ve İhracatçı satış sözleşmesi yapılır.
- 2) İthalatçı ve ihracatçı arasında yapılan sözleşmeye istinaden ithalatçı, ihracatçıya gönderilmesi talimatıyla kendi bankasına sözleşme bedelini peşin olarak yatırır.
- 3) İthalatçının bankasının söz konusu bedeli ihracatçının bankasına transfer etmesi üzerine ihracatçı ihracat sürecini başlatır.
- 4) Ödeme ihracatçının hesabına aktarılır.
- 5) İhracatçı malları gümrüğe teslim eder.
- 6) İhracat işlemi kapsamında ithalatçı lehine düzenlenen fatura, çeki listesi, taşıma belgesi, menşe şahadetnamesi, varsa dolaşım belgesi ve sigorta poliçesi gibi mala ilişkin belgeleri muhabir bankaya ibraz eder.(Ergin ve Bakkalcı,2011,130)
- 7) Belgeler ithalatçının bankasına aktarılır.
- 8) Belgeler ithalatçıya teslim edilir.
- 9) İthalatçı söz konusu belgeler ile malı kendi ülkesinin gümrüğünden çeker.

Şekil 1. Dış ticarete peşin ödemenin gerçekleştirilme süreci

Kaynak: Nilüfer Ergin ve Can Bakkalcı, *Türkiye'nin Dış Ticaret Tarihi*, Bursa, 2011, s.130.

2. MAL MUKABİLİ ÖDEME

Mal mukabili ödeme şeklinde ithalatçı mal bedelini malı teslim alması üzerine ödemektedir. Bu ödeme şeklinde “peşin ödemeli” ihracat işleminden farklı olarak bütün riskler ihracatçıya geçmekte ve işlemin özü ihracatçı tarafından ithalatçıya bir kredi açtırılması şeklinde kendini göstermektedir. İthalatçılar tarafından tercih edilen bu ödeme şeklinin kullanılabilmesi için ithalatçı ve ihracatçı arasında bir güven ilişkisinin kurulmuş olması gerekmektedir.

Mal mukabili ödeme şeklinde süreç şu şekilde gerçekleşmektedir (Güven, 1998);

1)İthalatçı ve ihracatçı arasında yapılan sözleşme yapılır ve ihracatçı ihracat sürecini başlatır.

2)Sözleşme konusu mal İhracatçı tarafından ithalatçı ülkeye sevk edilir.

3)İthalatçı malı gümrükten çekerek malın zilyetliğini devralır.

4)İhracat işlemi kapsamında ithalatçı lehine düzenlenen fatura, çeki listesi, taşıma belgesi, menşe şahadetnamesi, varsa dolaşım belgesi ve sigorta poliçesi gibi malla ilgili belgeler muhabir bankaya teslim eder (Ergin ve Bakkalcı,2011,146).

5)Muhabir banka ödeme için gereken belgeleri amir bankaya iletir.

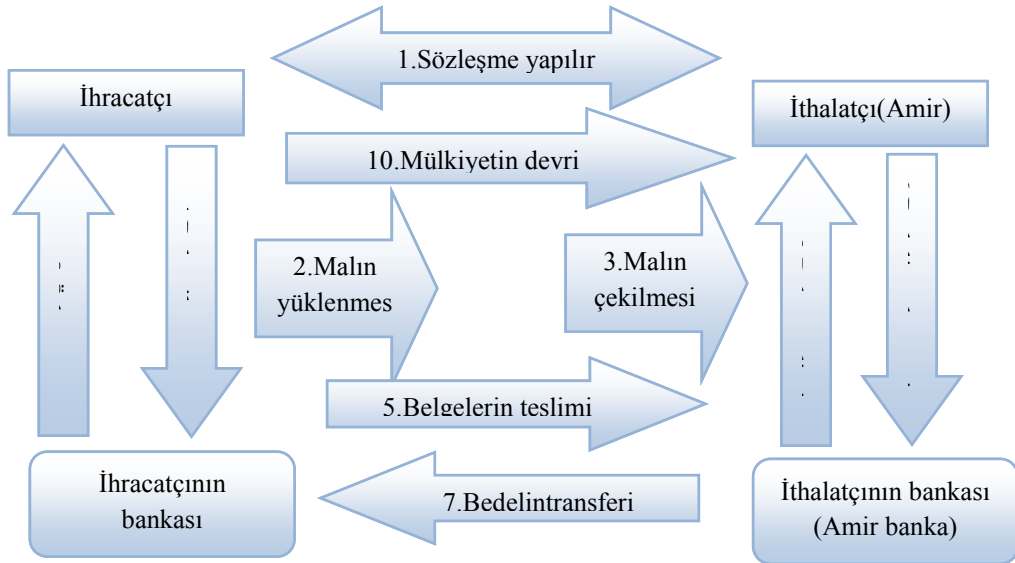
6)İthalatçı mal bedelini amir bankaya öder.

7)Amir banka yapılan ödemeyi muhabir bankaya transfer eder.

8)Mal bedeli muhabir banka tarafından ihracatçıya ödenir.

9)Amir banka söz konusu belgeleri ithalatçıya gönderir.

10)İthalatçı söz konusu belgeler ile malı kendi ülkesinin gümrüğünden çeker,malın mülkiyeti ithalatçıya geçer.

Şekil 2. Mal mukabili ödemenin gerçekleştirilme süreci

Kaynak: Nilüfer Ergin ve Can Bakkalcı, Türkiye'nin Dış Ticaret Tarihi, Bursa, 2011, s.147.

3. VESAIK MUKABİLİ ÖDEME

İthalatçının mal bedelini malı temsil eden belgeler karşılığı ödediği ödeme şeklidir. Vesaik mukabili ödeme şekli ithalatçı için malların kontrol edilerek alınması açısından oldukça güvenli bir yöntemdir. Fakat ithalatçının malı kabul etmemesi ve çeşitli nedenlerle vesaikleri almayarak ödeme yapmaması durumunda ihracatçının malların geri getirilmesi

noktasında ek masraf yapması gerekecektir. Karşılıklı güvenin oluşturulmasına bağlı olarak ucuz ve hızlı bir ödeme şekli olduğundan ithalatçılar ve ihracatçılar tarafından yaygın olarak kullanılan bir yöntemdir.

Vesaik mukabili ödeme şeklinde süreç şu şekilde olacaktır (Gürsoy, 2010,73);

1)İhracatçı ile İthalatçı arasında satış sözleşmesi yapılır.

2)İthalatçı ve ihracatçı arasında yapılan sözleşmeye istinaden dış ticaret işlemine konu mallar ihracatçı tarafından ithalatçının ülkesine gönderilmek için gemiye yüklenir.

3)Malların ithalatçının ülkesine gönderilmesiyle birlikte fatura, çeki listesi, taşıma belgesi, menşe şahadetnamesi, varsa dolaşım belgesi ve sigorta poliçesi de ithalatçının bankasına gönderilmesi talimatıyla ihracatçı tarafından kendi bankasına teslim edilir.

4)Belgeler ihracatçının bankası tarafından ithalatçının bankasına gönderilir,gönderilmiş belgelerde vesaik mukabili ibaresini bulundurmaya dikkat edilmeli.

5)İthalatçının bankası, ithalatçıya malların mülkiyetini gösterir belgelerin ihbarını yapar.

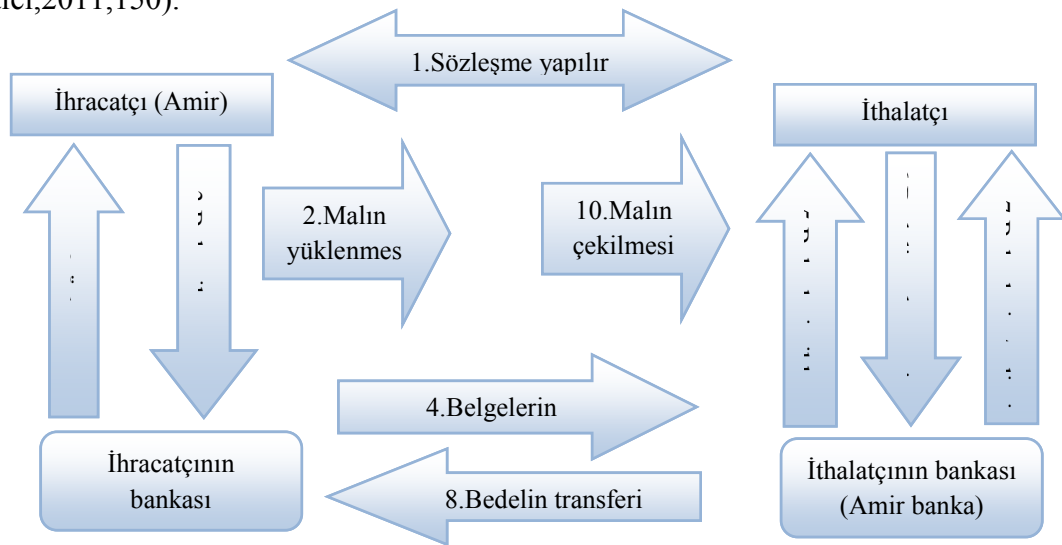
6)İthalatçının bankasına ulaşan belgeler karşılığında ithalatçı, mal bedelini ihracatçının bankasına transfer edilmesi talimatıyla kendi bankasına yatırır.

7) İthalatçının bankası ilgili belgelerini ithalatçıya teslim eder.

8)İthalatçının bankası mal bedelini ihracatçının bankasına ihracatçı tarafından tahsil edilmek üzere gönderir.

9)İhracatçı mal bedelini kendi bankasından tahsil eder.

10)İthalatçı söz konusu sevk belgeleri ile malı gümrükten çeker.(Ergin ve Bakkalcı,2011,150).

Şekil 3. Vesaik mukabili ödemenin gerçekleştirilme süreci

Kaynak: Nilüfer Ergin ve Can Bakkalcı, **Türkiye'nin Dış Ticaret Tarihi**, Bursa, 2011, s.150.

4. AKREDİTİFLİ ÖDEME

Akreditif, ithalatçının talimatına dayanarak, bir bankanın belirli bir paraya kadar, belirli bir süre içinde, belirli belgeler karşılığında ve öngörülen şartların yerine getirilmesi kaydıyla, ihracatçıya ödeme yapacağını veya ihracatçı tarafından keşide edilen poliçeleri kabul veya iştira edeceğini ihracatçıya karşı yazılı olarak taahhüt etmesidir (Gürsoy, 2010:103).

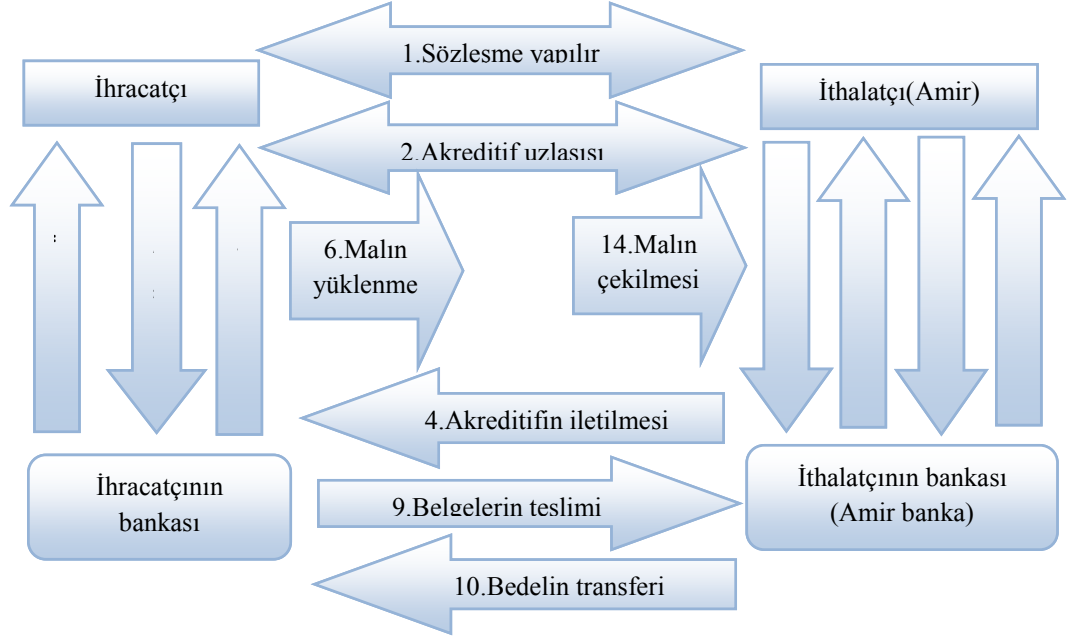
Akreditifli ödeme hem ithalatçı hem de ihracatçı açısından en güvenli ödeme şeklidir. İhracatçı açısından akreditif koşullarını tamamlaması şartıyla, ihracat bedelinin kendisine ödeneceği kesinleşmiş olur. Ayrıca akreditif bir alacak hakkı doğurduğundan işletme finansmanında da kullanılabilir bir finansman aracı olarak da esnek bir yapı sunar. İthalatçı açısından ise belli koşulların karşılanacağı garanti altına alındığından siparişin istenilen standartlarda gerçekleşmesi garanti altına alınmış olur. Ek olarak ithalatçının talebine bağlı olarak bankasının ithalatçı lehine akreditif kredisi kullandırması da ithalatın finansmanı açısından ithalatçıya avantaj sağlar. Alıcı ve satıcı arasında mal alım satım sözleşmesinin yapılmasından sonra akreditifin aşamaları başlanmış oluyor.

- 1)İhracatçı ile ithalatçı arasında mal alım satım sözleşmesi yapılır.Sözleşmede malın cinsi, fiyatı, malların sevk şekli, malın satış şekli,malın özellikleri, malın alım satımında kullanılacak para birimi gibi önemli unsurlar yer almalıdır.
- 2)Öncelikle ihracatçı ile ithalatçı akreditif sözleşmesi yapmak üzere uzlaşır.
- 3)İthalatçı ihracatçı ile arasında yapılan sözleşmeye istinaden ithalatçının bankası olan amir bankaya ihracatçı firma lehine akreditif açması için talimat verir.
- 4)İthalatçı firmanın bankası açılan akreditifi ihracatçı firmanın bankasına gönderir.
- 5)İhracatçının bankası akreditifi inceledikten sonra ihracatçıya ihbar eder. İhracatçı ihbar edilen akreditifi inceleyip, eğer kabul etmişse, ihracatçı işlemi başlatır.
- 6)Akreditifin açıldığında ihracatçı malı ithalatçının ülkesine sevk etmek için yükleme işlemini gerçekleştirir.
- 7)Malların ithalatçının ülkesine gönderilmesiyle birlikte fatura, çeki listesi, taşıma belgesi, menşe şahadetnamesi, varsa dolaşım belgesi ve sigorta poliçesi gibi malların teslimini gösteren belgeler ihracatçı tarafından yetkili olan kendi bankasına verilir.
- 8)İhracatçı sevk belgeleri karşılığında kendi bankasından mal bedelini alır.
- 9)İhracatçı firmanın bankası söz konusu belgeleri ithalatçının bankasına gönderir.
- 10)İthalatçının bankası olan amir banka teslim aldığı belgelerin doğruluğunu denetledikten sonra ihracatçının bankası olan muhabir bankaya ödemeyi yapar.
- 11)İthalatçının bankası ithalatçıdan ödeme yapmasını ister.Ödeme önceden sözleşmede belirlendiği şekilde banka komisyonu da eklenerek yapılır.

12)İthalatçı firmanın bankası mal bedelini ithalatçıdan tahsil ettikten sonra belgeleri ithalatçıya teslim eder.

13)İthalatçı mal bedelini amir bankaya ödedikten sonra, ithalatçı malın mülkiyetini amir bankadan kendi üstüne devralır.

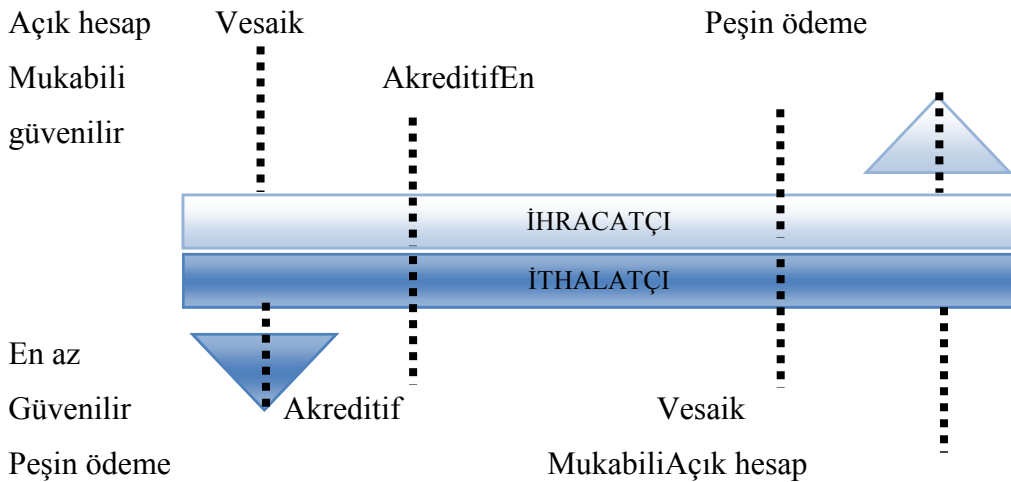
14)İthalatçı söz konusu sevk belgeleri ile malı gümrükten çeker.

Şekil 4. Akreditifli ödemenin gerçekleştirilme süreci

Kaynak: Nilüfer Ergin ve Can Bakkalcı, **Türkiye'nin Dış Ticaret Tarihi**, Bursa, 2011, s.137.

Dış ticarete ödeme şekillerindeki risk derecelerini aşağıdaki şekilden görebiliriz.

Şekil 5. Dış ticarete ödeme şekillerinin risk dereceleri

Kaynak: Serhat Yanık ve Fatih Uzun, **Dış Ticaret İşlemleri ve Muhasebe Uygulamaları**, İstanbul,

2013, s.80.

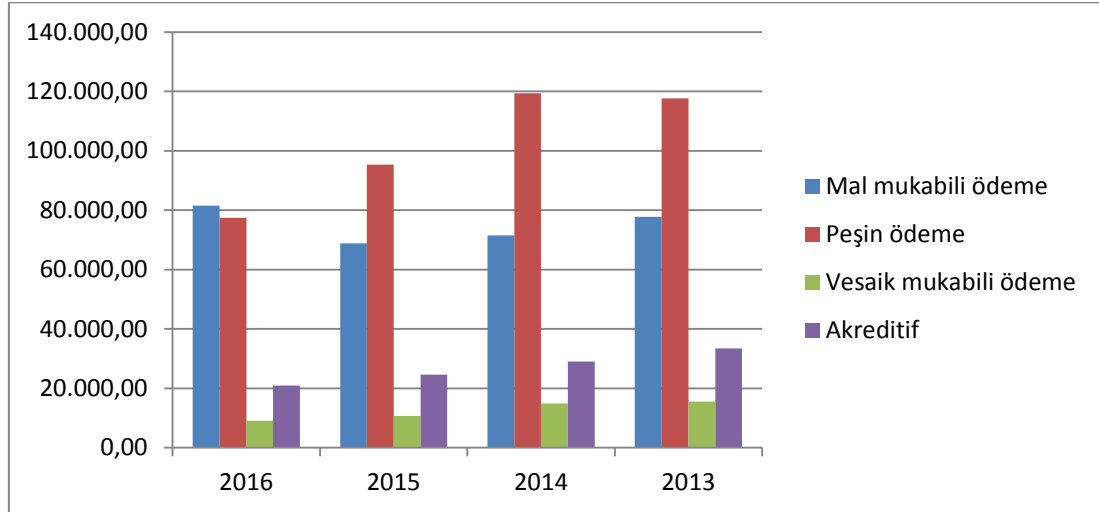
5. TÜRKİYE'DE İTHALATTA KULLANILAN ÖDEME ŞEKİLLERİ

Uluslararası ödeme şekillerinin kullanımı ülkeden ülkeye farklılık gösterebilir. Bir ülkede peşin ödeme en çok kullanılan ödeme yöntemi iken diğerinde akreditif ödeme şekli en çok kullanılan yöntem olabilir. Bu dış ticarete kuralları güçlü olan tarafın koymasından kaynaklanmaktadır. Arzı az olan bir malı satan ülke alacağını peşin isterken, piyasada çok bulunan bir malın ticaretinde ise ödeme şeklini alıcı taraf belirler.

Tablo1: Türkiye'de İthalat İşlemlerinde Son 4 Yılda Kullanılan Ödeme Şekilleri

	2016	2015	2014	2013
Mal mukabili ödeme	81.525,43	68.796,11	71.528,31	77.764,40
Peşin ödeme	77.471,08	95.343,03	119.326,76	117.639,58
Vesaik mukabili ödeme	9.031,20	10.690,85	14.920,30	15.523,20
Akreditif	20.930,59	24.639,61	28.985,29	33.477,32
Diğer	9.659,16	7.764,76	7.416,46	7.256,75
GENEL TOPLAM	198.617,46	207.234,36	242.177,12	251.661,25

Kaynak: TÜİK(http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1046)

Kaynak: TÜİK(http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1046)

Türkiye'nin yaptığı ithalat işlemleri sırasında yaptığı başlıca ödeme şekillerini son 4 yıl itibariyle Tablo 1 yardımıyla incelediğimizde; ithalat işlemlerinde ödemeler genellikle peşin ödeme ve mal mukabili ödeme şeklinde yapılmaktadır. 2013, 2014 ve 2015 yıllarında en yüksek ödeme tutar peşin ödeme iken 2016 yılında mal mukabili ödeme peşin ödemeyi geçmiştir. 2013 yılında peşin ödeme %46, mal mukabili ödeme %30, akreditif şeklinde ödeme %13, vesaik mukabili ödeme %6 oranında gerçekleşmiştir. 2014 yılında peşin ödeme %49, akreditif %12, vesaik mukabili ödeme ise %6 oranında gerçekleşmiştir. 2015 yılında peşin ödeme %46, mal mukabili ödeme %33, akreditif %12 ve vesaik mukabili ödeme %5 oranında gerçekleşmiştir. 2016 yılında ise mal mukabili ödeme peşin ödemeyi geçerek %41 ile en çok kullanılan ödeme yöntemi olmuştur. Onu % 39 ile peşin

ödeme izlemiş, ardından % 10 ile akreditif, % 5 ile vesaik mukabili ödeme yöntemi kullanılmıştır. Son 4 yıl içindeki değişimlere bakıldığında 2016 yılı hariç peşin ödeme yaklaşık olarak ithalat için yapılan ödemelerin yarısını karşılamaktaydı. 2016 yılında Türkiye’de mal mukabili ödemenin peşin ödeme tutarını geçmesi olumlu olarak yorumlanmalıdır. Daha önce peşin olarak alınan mal ve hizmetlerin ödemelerin iş bitiminde yada mal tesliminde ödenmesi ithalat sürecinde Türkiye’nin elinin güçlenmesi şeklinde yorumlanabilir. Mal mukabili ve peşin ödeme dışında kalan, en çok kullanılan ödeme yöntemlerinden akreditif ve vesaik mukabili ödeme ise son 4 yılda yaklaşık %1’lik değişimler ile durağan bir görüntü arz etmektedir.

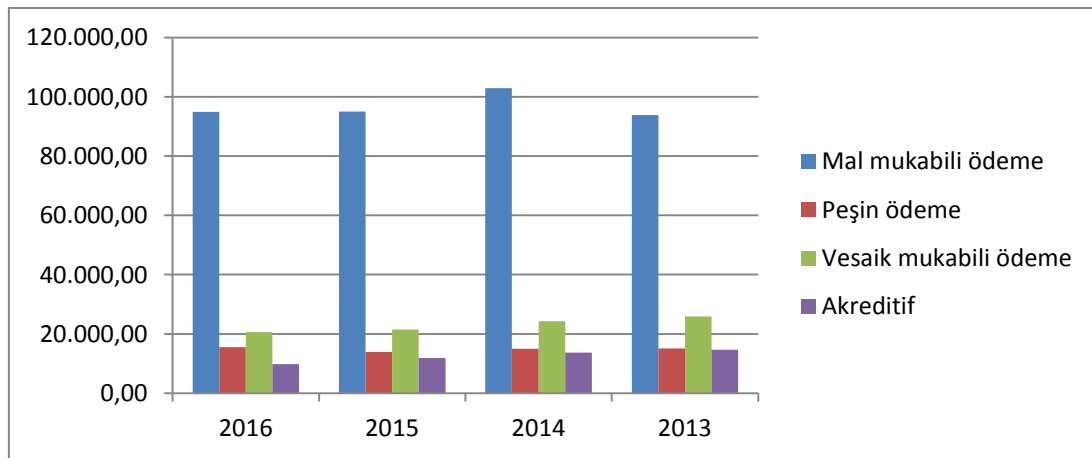
6. TÜRKİYE’DE İHRACATTA KULLANILAN TAHSİLAT ŞEKİLLERİ

İhracat; bir mal veya hizmetin yürürlükte bulunan mevzuata uygun olarak Türkiye gümrük bölgesi dışına çıkarılmasıdır. İhracat ülkeye döviz girişini sağlar. Dövizin ülkeye ne şekilde girdiği ülkenin ödemeler dengesi için çok önemlidir. Bu kısımda son 4 yılda ihracat işleminden dolayı Türkiye’ye girmiş olan ihracat tutarlarının hangi ödeme yöntemleri ile girdiği incelenmiştir.

Tablo 2: Türkiye’de İhracat İşlemlerinde Son 4 Yılda Kullanılan Tahsilat Şekilleri

	2016	2015	2014	2013
Mal mukabili ödeme	94.865,91	94.969,94	102.834,17	93.795,86
Peşin ödeme	15.531,77	13.947,39	14.929,44	15.136,10
Vesaik mukabili ödeme	20.611,20	21.415,16	24.228,91	25.878,33
Akreditif	9.803,93	11.797,73	13.688,77	14.700,41
Diğer	1.720,44	1.708,65	1.928,87	2.291,94
GENEL TOPLAM	142.533,25	143.838,87	157.610,16	151.802,64

Kaynak: TÜİK(http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1046)

Kaynak: TÜİK(http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1046)

Türkiye'nin yaptığı ihracat işlemlerinde ödemelerinin ne şekilde yapıldığı son 4 yıl itibariyle incelediğinde; mal mukabili ödemenin oranının yüksekliği göze çarpmaktadır. Mal mukabili ödeme 2013 yılında %62, 2014 yılında %65, 2015 yılında %66 ve 2016 yılında da yine %66 oranında gerçekleştiği görülmektedir. Mal mukabili ödemedi en sonra en çok vesaik mukabili ödeme yöntemi ile tahsilât yapıldığı görülmektedir. 2013 yılında %17, 2014 yılında 15, 2015 yılında %15, 2016 yılında ise % 14 oranında gerçekleşmiştir. Ödeme yöntemleri yıllar itibariyle izlendiğinde vesaik mukabili ödemelerin azda olsa azaldığı ve bu azalmanın mal mukabili ödemeye kaydığı görülmektedir. Peşin ödeme ile ihracat son 4 yılda ortalama %10'luk sabit bir oranda seyretmektedir. Akreditif ise 2013 yılında %10, 2014 yılında %9, 2015 yılında %8 ve 2016 yılında %7 oranı ile ihracatta kullanılmıştır. Yukarıdaki tabloya göre yapılan ihracat işlemi sonucunda tahsilâtların %60-65'lik tutarı mal mukabili şeklinde yapılmaktadır. Bu da alıcıların ihracat işleminde daha güçlü olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Sonuç

Dış ticaret işlemleri iç ticarete göre daha fazla risk barındırır. Ödeme işlemlerinde ortaya çıkabilecek sorunlarda işleme taraf olan ülkelerin farklı uygulamaları olabilir. Bu sorunu ortadan kaldırmak için dış ticaret işlemlerinde standartlaşmaya gidilmiştir. Dış ticaret işlemlerinde farklı ödeme yöntemleri bulunmakla birlikte genellikle 4 yöntem kullanılmaktadır. Bunlar; peşin ödeme, mal mukabili ödeme, vesaik mukabili ödeme ve akreditif yöntemiyle ödeme yöntemleridir.. Türkiye’de bu ödeme yöntemlerden ihracat işlemlerinde genellikle mal mukabili ödeme yani malın tesliminden sonra ödemenin yapılması kullanılmaktadır. İthalat işlemlerinde ise incelenen yıllar içerisinde 2013-2014-2015 yılların da peşin ödeme, 2016 yılında ise rakamlar birbirine yakın olmakla birlikte en çok mal mukabili olarak ödeme yapılmıştır. Dış ticarete peşin ödeme satıcının, mal mukabili ödeme ise alıcının menfaatine daha uygundur. Akreditif ve vesaik mukabili işlemler bankalar aracılığıyla yapıldığı için daha güvenli fakat bankaların aldığı komisyonlardan dolayı daha masraflıdır.

Kaynakça

Ergın, N. Ve Bakkalcı, C. (2011). Türkiye'nin Dış Ticaret Tarihi. Bursa: Ekin Yayınevi.

Güven, Ö. (1998). İhracat ve İthalatçının El Kitabı, izmir.

Görsoy, Y. (2008). Dış Ticaret İşlemleri Muhasebesi (4.Baskı). Bursa: Ekin Yayınevi.

Gürsoy, Y. (2010). Dış Ticaret Muhasebesi(6.Baskı), Ekin Basım Yayın Dağıtım, s.103

Yanık, S. ve Uzun, F. (2013). Dış Ticaret İşlemleri ve Muhasebe Uygulamaları. İstanbul: Türkmen Kitabevi.

(TÜİK) Türkiye İstatistik Kurumu